

Прва е-работилница за приоритетна област Пристап до правда при подготовка на НАП5 за Отворено владино партнерство 2021-2023

модератори: Ивона Сталевска и Весна Шапкоски

Република Северна Македонија
Министерство за информатичко
општество и администрација

Center for Civil Communications
Центар за граѓански комуникации

FOUNDATION ФОНДАЦИЈА
OPEN OTBOPENO
SOCIETY OPIITECTBO
MACEDONIA MAKEDONИЈА

Средбата е поддржана од Секретаријатот на ОВП како дел од проектот:
Поддршка на процесот на ко-креирање на НАП за Отворено владино партнерство 2021-2023

Што претставува ОВП, што овозможува и кои се придобивките?

- О Основната цел на ОВП: градење на **транспарентни јавни институции**, ќе овозможат **учество**, ќе бидат **отчетни** и ќе одговараат на **потребите на граѓаните**, негувајќи ги вредностите на ОВП – **партиципативност, отвореност и отчетност**
- О Најзначајната придобивка - **обврската на јавните институции** при подготовка и спроведување на заложбите за унапредување на транспарентноста, граѓанското учество, борбата против корупцијата итн., **да ги вклучат граѓанските организации и граѓаните и да соработуваат со нив**
- О **Власта:** со отворање на податоците да се дојде до брза победа, при што користејќи ги технологиите се креираат портали на податоци кои се лесно разбирливи и приемливи за граѓаните
- О **ГО и приватен сектор:** поголем пристап до информации од јавен карактер и организиран простор за вклучување во процесите на донесување на одлуки. Исто така можност да се поттикне воведување на нови **пристапи и технологии**.
- О **За развојните партнери:** овозможува поголеми и повидливи резултати од обезбедената поддршка на државата
- О **„ГРАЃАНИТЕ СЕ ТИЕ КОИ ТРЕБА ДА ГИ КРЕИРААТ ПОЛИТИКИТЕ И УСЛУГИТЕ КОИ ВЛИЈААТ ВРЗ НИВНИОТ ЖИВОТ.”**
- О Во процесот можат да се вклучат сите кои сакаат посветено да придонесат кон промена во работењето на јавниот сектор и да воведат нови практики кои имаат позитивно влијание врз живот на граѓаните

Приоритети на кои јавните институции и граѓанските организации работеле досега во РСМ:

Пристап до информации

Интегритет и добро управување

Фискална транспарентност

Отворени податоци

Транспарентност на локално ниво

Пристап до правда

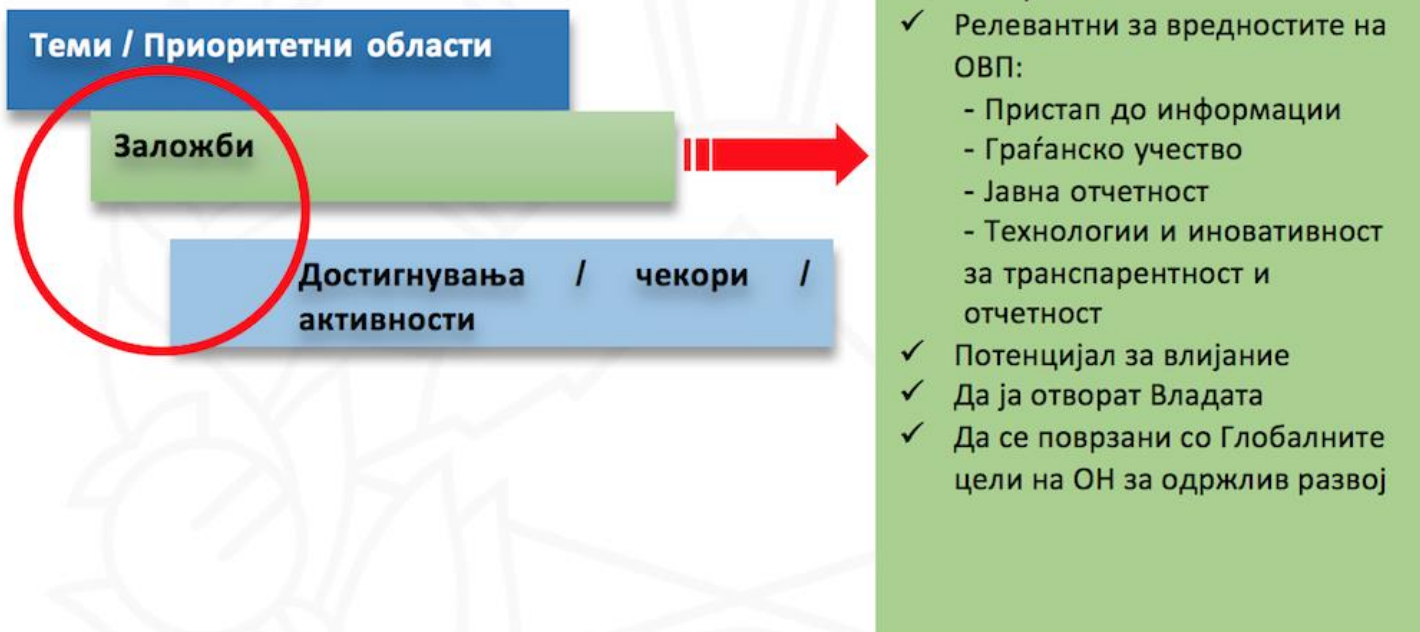
Климатски промени

Состав на приоритетни области за НАП5 ОВП 2021- 2023

➤ Пристап до правда

- ефективен пристап до правда до квалитетни, ефикасни и комплементарни правни услуги базирани во заедницата за сите граѓани, особено за ранливите групи преку
 - формални и неформални облици на правна помош и услуги,
 - развојни политики за правно зајакнување,
 - одговорност, отчетност и вклучување со особен фокус на млади, маргинализирани групи и жени
- Пристап до правда (НАП4)

Структура на акцискиот план:

Критериуми за креирање на заложби кон Отворено владино партнерство

1. Специфичност

2. Мерливост

3. Точно идентификувани носители на заложбата и партнери
во спроведување на истата

4. Релевантност

5. Точно утврден период на спроведување и завршување

СО КОЈА ДИНАМИКА СЕ СПРОВЕДУВА ПРОЦЕСОТ?

ФАЗА

1

УНАПРЕДУВАЊЕ НА СВЕСНОСТА
ЗА ПРОЦЕСОТ И ПРИЈАВУВАЊЕ

(август – септември 2020 година)

ФАЗА

2

ИДЕИ И РЕШЕНИЈА

(октомври – ноември 2020 година)

ФАЗА

3

ИЗГОТУВАЊЕ НА
ПРЕДЛОГ МЕРКИ

(декември 2020 година – јануари 2021 година)

ФАЗА

4

УСВОЈУВАЊЕ НА МЕРКИТЕ

(март - јуни 2021 година)

Временска рамка за одржување на работни средби за Пристап до правда за подготовка на ОВП НАП5

ПРВА средба, 3 ноември 2020

- дискусија за проблеми и заложби од НАП4 кои не се исполнети/делумно се исполнети, преточување во НАП5, резултати од прашалник за оценка на спроведување на НАП4

ВТОРА средба, 16 ноември 2020

- идентификување и опис на нови проблеми кои влијаат врз засегнатите страни за време на пандемија, вклучување на маргинализирани и локални заедници, идентификување на одговорни институции и очекувани промени.

ТРЕТА средба, 25 ноември 2020

- идентификување на она што во моментот се прави за решавање на проблеми

ЧЕТВРТА средба, I/II недела декември 2020

- Утврдување начини за решавање на приоритет.проблеми

ПЕТТА средба II недела од јануари 2021

- Состаноци помеѓу ГОи и јавни институции и развивање индикатори за мерење на влијанието на заложбите врз граѓаните

ЗАЛОЖБИ И СТАТУС НА РЕАЛИЗАЦИЈА

**ИНФОРМАЦИЈА ЗА СТАТУСОТ НА РЕАЛИЗАЦИЈА НА АКЦИСКИОТ ПЛАН ЗА ОТВОРЕНО
ВЛАДИНО ПАРТНЕРСТВО 2018-2020 ГОДИНА
(септември 2018 – февруари 2019)**

○ Статус на имплементација на Националниот акциски план:

ПРИОРИТЕТ /ЗАЛОЖБА		НИВО НА РЕАЛИЗАЦИЈА			
		Н Е З А П О Ч Н А Т О	О Г Р А Н И Ч Е Н О	З Н А Ч И Т Е Л Н О	З А В Р Ш Е Н О
6. ПРИСТАП ДО ПРАВДА					
6.1 Унапредување на пристапот до правда					
6.2 Унапредување на пристапот до правда за маргинализираните групи граѓани					

Резултати од заложбата со Министерство за правда (6.1 Унапредување на пристапот до правда) според Извештај од прашалникот:

➤ Усвојување на Законот за бесплатна правна помош:

Законот за бесплатна правна помош е донесен во мај 2019 година, а започна со примена од 1ви октомври 2019 година;

➤ **Спроведување на национално истражување на правните потреби на граѓаните:** во соработка со Совет на Европа

➤ **Подготовка на Национален план (стратегија) за правно зајакнување:** По оваа обука и останатите веќе предвидени обуки за јакнење на капацитетите на вработените, со претходно споменатиот проект, ќе може да се започне со процесот за подготовка на Национален план (стратегија) за правно зајакнување (Организирана воведна обука за правно зајакнување на вработените во Министерство за правда и Подрачните одделенија за обезбедување на бесплатна правна помош . Учесниците на обуката подетално беа запознаени со концептот на правно зајакнување како и со предизвиците од досегашната работа и примена на Законот за бесплатна правна помош)

➤ Следење на спроведувањето на законот преку развиена методологија и подготовка на анализа за оценка на капацитетите на одделенијата:

ФООМ разви методологија преку која ќе се следи спроведувањето на ЗБПП во периодот октомври 2019 - мај 2021 година. Добиените податоци ќе бидат сумирани во извештај кој ќе биде достапен на сите засегнати страни;

➤ Подготвен извештај за обезбедена правна помош за секоја година одделно:

Подготвен е извештај за обезбедена бесплатна правна помош за 2019 година од страна на Министерство за правда;

Резултати од заложбата со Министерство за правда (6.1 Унапредување на пристапот до правда) според Извештај од прашалникот:

➤ Спроведување на кампања за правно зајакнување на граѓаните:

Дел од активноста е реализирана во рамки на кампањата за запознавање на граѓаните со концептот на правно зајакнување на граѓаните спроведена од страна на Фондацијата Отворено општество - Македонија;

➤ Организирање на сесии за правно зајакнување на граѓаните:

Во соработка со подрачните одделенија на Министерството за правда, адвокати, правници и параванници, граѓанските организации кои обезбедуваат правни сервиси во заедницата организирани девет сесии за правно зајакнување на граѓаните и три инфо денови;

➤ Поддршка за одржување на постоечките бази на податоци и веб страницата www.pravnozajakni.mk која содржи информации за сите облици на правна помош и еднаков пристап до правда за сите граѓани: На почетокот на 2020 година склучен е договор со фирма-изведувач која ќе го изготви софтверското решение за движење на предмети за бесплатна правна помош;

➤ Учество во меѓусекторско креирање на политики за правно зајакнување со други засегнати министерства, институции и локални самоуправи на национално и локално ниво: МИОА, МП и МТСП се дел од Националниот Совет за Целите за одржлив развој, каде ЦОР 16.3 претставува еден од 5-те стратешки приоритети, па оттаму и ова е значајна соработка која претставува меѓусекторско креирање на развојни политики за правното зајакнување.

Резултати од заложбата со Министерство труд и социјална политика (6.2 Унапредување на пристапот до правда за маргинализираните групи граѓани) според Извештај од прашалникот:

➤ Обуки за вработените во 14 Ромски информативни центри за обезбедување правна/параправна помош (пристап до правда):

МТСП во соработка со ФООМ ќе обезбеди континуирани обуки за паракравници за вработените во РИЦ-ри кои беа планирани да се одржат во средина на мај 2019 година. Со цел креирање на соодветна програма која ќе одговара на потребите на вработените во РИЦ-ри, обучувачите подготвија прашалник со кој се детектираа потребите и предизвиците во нивната досегашна работа. Обуките сеуште не се одржани поради нецелосната систематизација за вработување на лицата во РИЦ-ри, која се очекува да биде финализирана во првата половина на 2020 година (целосната систематизација на вработените во РИЦ-ри ќе ја обезбеди нивната институционализација и одржливост на постоечките форми за пристап до правда во заедницата). Според последната информација од МТСП, во РИЦ-ри се вработени 8 лица;

➤ Формирање и одржување на Центри за пристап до правда во 4 општини (Прилеп, Делчево, Шуто Оризари, Тетово) за сиромашните и маргинализирани групи на граѓани:

Освен првоотворениот Центар за пристап до правда во општина Шуто Оризари, отворен е и вториот во Прилеп, каде локална ГО соработува со локалната самоуправа и МТСП. Недостасува формирање на уште два Центри за пристап до правда во рамките на општините Тетово и Делчево кои исто така ќе обезбедуваат правна помош за сите граѓани кои се соочуваат со правен проблем. И овие центри ќе бидат менаџирани од страна на ГОи, а поддржани од општините и МТСП.

Резултати од залошбата со Министерство труд и социјална политика
(6.2 Унапредување на пристапот до правда за маргинализираните групи граѓани) според
Извештај од прашалникот:

➤ **Обука за вработените во Министерството за труд и социјална политика:**

за вработените во МТСП и во Центрите за социјална работа, со цел на интерактивен начин и преку споделување на примери на учесниците да им се доближи концептот на правно зајакнување како и правните услуги базирани во заедницата.

➤ **Учество во меѓусекторско креирање на политики за правно зајакнување со други засегнати министерства, институции и локални самоуправи на национално и локално ниво:**

Локалните власти во 12 општини (Национална стратегија за интеграција на Ромите), на седница на Совет во секој општина одделно, изработија и усвоија оперативни планови за правно зајакнување како составен дел од Локалните Акциски планови за интеграција на Ромите ;

Општините и ГОи на локално ниво врз основа на партнерство, повици од МТСП согласно новата законска можност за обезбедување средства за давање социјални услуги вклучувајќи го и правното зајакнување - Закон за социјална заштита предвидува обезбедување на социјални услуги од страна на општините

➤ **Подготвен извештај за обезбедени услуги од страна на вработените во РИЦ за секоја година одделно**

ПРЕПОРАКИ ОД Независниот механизам за известување (IRM)

https://www.opengovpartnership.org/wp-content/uploads/2020/08/North-Macedonia_Design_Report_2018-2020_MK.pdf

- **6.1.3. Изготвување Национален план (стратегија) за правно зајакнување**, IRM препорачува Министерството за правда да размисли да спроведе партиципативен процес на планирање со владините и невладините чинители, експерти, и претставници на клучните корисници. Ваквите консултации може да имаат неколку дела и да се надградат врз истражувањето на правните потреби:
 - • Да се приоритизираат и рангираат правните потреби, врз основа на превалентноста и ефектите;
 - • Да се идентификуваат капацитетите според сектор (на пр., домување, вработување, семејно право, кривично право);
 - • Да се мапираат јазовите меѓу двете области погоре;
 - • Да се идентификуваат правични, економични начини за поддршка, вклучително:

кампањи за подигање на јавната свест; поддршка (субвенции, судски такси, даночни ослободувања, грантови, обука) за невладините даватели на правни услуги; полн спектар од механизми за решавање спорови (административни, судски, и приватни).

ПРЕПОРАКИ од Независниот механизам за известување (IRM)

- Да се изложи временска рамка и фреквенција со која би се извршувале и испорачувале истражувањето за правните потреби;
- Да се даде можност ГОи и јавноста да учествуваат и да коментираат за ЗБПП, и пред тековната фаза на усвојување и по неа, и да формираат работна група, вклучувајќи ГОи, за ревидирање на нацртите и предлагање амандмани;
- Да се одржат јавни консултации и експертски тркалезни маси за да се дебатира за наодите од истражувањето и нацрт – стратегијата и да се спроведе проценка на достапноста (и трошоците) на вештини во правната професија

ПРЕПОРАКИ од Независниот механизам за известување (IRM)

- IRM препорачува да се продлжат напорите за подобрување на пристапот до правда преку консултации со локалните заедници

Министерството за труд и социјална политика и граѓанското општество чинители да размислат за следново:

- • Да продолжат да ги ангажираат и мобилизираат локалните власти и организациите од заедницата за да обезбедат правни услуги базирани во заедницата. • Да ги интегрираат правните услуги и механизмите за разрешување спорови во планирањето и функционирањето на виталните сектори, како што се домувањето, вработувањето и образованието.
- • Да се идентификуваат културолошки соодветни начини на испорака на правните услуги. Примери за слични заложби во други ОВП-земји има и во Ирска, Авганистан и Бугарија, при што сите таргетираат дел од населението на кое му е потребна специфична поддршка.

Оценка според IRM за двете заложи

➤ Проверливост:

Доволно специфични за да бидат проверливи

➤ Релевантност (како што е напишана):

Пристап до информации;

Граѓанско учество;

Отчетност.

Потенцијално влијание:

Трансформативно

Република Северна Македонија
Министерство за информатичко
општество и администрација

FOUNDATION ФОНДАЦИЈА
OPEN ОТВОРЕНО
SOCIETY ОПШТЕСТВО
MACEDONIA МАКЕДОНИЈА

Средбата е поддржана од Секретаријатот на ОВП како дел од проектот:

Поддршка на процесот на ко-креирање на НАП за Отворено владино партнерство 2021-2023

Ви благодарам!